

پایگاه «گبله» سوژه جدید معامله روسیه و آمریکا

سی و سومین اجلاس سران هشت کشور صنعتی دنیا، در حالی به کار خود در آلمان پایان داد که تنش ها و اختلافات مسکو و واشنگتن بر سر استقرار سامانه دفاع موشکی آمریکا در چک و لهستان وارد مرحله جدیدی شد

سرویس روسیه /آران نیوز
آران نیوز/سرویس یادداشت/روسیه: سی و سومین اجلاس سران هشت کشور صنعتی دنیا، در حالی به کار خود در آلمان پایان داد که تنش ها و اختلافات مسکو و واشنگتن بر سر استقرار سامانه دفاع موشکی آمریکا در چک و لهستان وارد مرحله جدیدی شد و در شرایطی که انتقادات پوتین از جرج بوش بر سر این موضوع به اوج خود رسیده بود، پیشنهاد غیر مترقبه وی به همتای آمریکایی اش در روز دوم نشست مینی بر استفاده مشترک از «پایگاه راداری گبله» در خاک ایران شمالی که در اجاره روس ها است، تعجب محافل رسانه ای و تحلیل گران مسائل سیاسی را برانگیخت. اینک سرانجام این پیشنهاد به کجا خواهد انجامید و تا چه اندازه این موضوع، تنش های موجود آمده میان مسکو و واشنگتن بر سر استقرار سیستم موشکی آمریکا در شرق اروپا را کم خواهد کرد، نیاز به گذشت اندکی زمان و بررسی و تأمل بیشتر در زوایای پیدا و پنهان آن دارد ولی با توجه به اهمیت مسئله نکات زیر در این خصوص قابل طرح است.

1- با توجه به تهدیدی که از ناحیه استقرار سامانه دفاع موشکی آمریکا در چک و لهستان متوجه منافع ملی روسیه است و این امر در موضع گیری های تند و عصبی پوتین و سایر مقامات کرملین کاملاً پیداست، پیشنهاد رئیس جمهور روسیه در مورد استفاده مشترک از «گبله» می تواند نوعی امتیاز دهی به آمریکا با هدف صرف نظر کردن آن کشور از پیگیری و اجرای پروژه مورد بحث تلقی شود. تردیدی نیست که حضور نظامی آمریکا در قفقازیکی از دغدغه های آن کشور در چارچوب برنامه های آینده رهبران کاخ سفید به شمار می رود و چه بسا پس از اتمام پروژه چک و لهستان، گام بعدی پیشروی آمریکا، حضور در قفقاز باشد. از این جهت، شاید رهبران کرملین پیشدستی کرده و قبل از آنکه آمریکا بطور يك جانبه در قفقاز حضور نظامی-امنیتی پیدا کند زمینه های حضور مشترک و درعین حال قابل کنترل واشنگتن را فراهم کرده باشند تا بدین وسیله از میزان تهدیدات و خسارت های آتی بکاهند.

2- از سوی دیگر، این پیشنهاد حاکی از آنست که روسیه علی رغم تهدیدات موجود و پیشروی های گام به گام آمریکا در حوزه های امنیتی این کشور، تمایلی به رودرویی با واشنگتن ندارد و یا اساساً توان و پتانسیل این کار را در خود نمی بیند. اگر غیر از این بود پیشنهاد حضور آمریکا در پایگاه گبله که بصورت کامل و بدون رقیب درد سرزا در دست روسیه است قابل توجه به نظر نمی رسید. تجربه تحولات دو دهه قبل نشان می دهد که روس ها در چنین مواقعی ابتدا گارد جدی و مصمم به خود می گیرند ولی وقتی تأثیری مشاهده نکردند کوتاه آمده و از در معامله وارد می شوند. به نظر می رسد این پیشنهاد روسیه هم، نوعی معامله و کوتاه آمدن از مواضع قبلی است و طبعاً هزینه های کمتری در مقایسه با تداوم مواضع و جبهه گیری های قبلی می تواند برای مسکو در پی داشته باشد.

3- سومین نکته ای که می توان از دلایل پیشنهاد تعجب آور پوتین استنباط کرد بر ملا ساختن میزان صحت و سقم ادعای آمریکا از هدف خود در پیگیری استقرار سیستم دفاع موشکی در شرق اروپا برای افکار عمومی دنیا و رهبران کشورهای درگیر با این قضیه است. چنانچه بارها تکرار شده رهبران آمریکا هدف از استقرار سامانه مورد بحث در چک و لهستان را مقابله با تهدیدات موشکی ایران و کره شمالی ذکر کرده اند. علی رغم اینکه روسیه و حتی سایر کشورها از کذب بودن این ادعا آگاهی دارند ولی پیشنهاد روسیه می تواند آمریکا را در مقابل يك آزمون قرار داده و از نوع پاسخ و عکس العملی که این کشور می دهد، صحت و سقم ادعاهای قبلی آن آشکار شود. مسلماً اگر هدف آمریکا جلوگیری از تهدید ایران باشد - که فعلاً نمی توان گفت هست- این کشور باید از پیگیری پروژه نظامی خود در چک و لهستان صرف نظر کرده و از حضور در پایگاه گبله که اشرف و تسلط بیشتری بر ایران و کره شمالی دارد استقبال نماید.

4- جدای از واکنش نه چندان صریح آمریکا به پیشنهاد روسیه که استقبال تلویحی مقامات این کشور را در پی داشت و آنها اعلام کردند که پیشنهاد پوتین را بررسی خواهند کرد، عکس العمل سایر کشور های در گیر نیز در نوع خود می تواند قابل تأمل و بررسی باشد. طبعاً برای اروپاییها که قبلاً بر سر استقرار سیستم دفاع موشکی آمریکا در شرق این قاره به توافق رسیده و با واشنگتن همکاری و همگرایی دارند، این پیشنهاد در عین جالب بودن خیلی هم نمی تواند دارای اهمیت فوق العاده باشد. چنانچه دبیر کل ناتو هم در واکنش خود، با تردید به قابلیت های پایگاه گبله نگاه کرده و از اینکه مشارکت آمریکا در آن پایگاه بتواند اهداف غرب را تأمین نماید ابراز اطمینان نکرده است.

5- طرف سوم این بازی، دولت باکو است که پایگاه راداری «گبله» در قلمرو حاکمیت آن واقع شده و مورد پیشنهاد روس ها در تملک این جمهوری قرار دارد. با توجه به اینکه این پایگاه طی توافق امضاء شده در سال 2002 م میان روسای جمهور روسیه و

دولت باکو در مسکو، برای مدت 10 سال در اجاره روس ها قرار گرفته، طبیعتا مشارکت هر دولت یا کشور ثالثی نیاز به موافقت باکو دارد. با این حال از اظهار نظر دیروز المار محمد یار اف وزیر امور خارجه دولت باکو پیرامون این موضوع که در جمع خبرنگاران و در پاسخ به سئوال آنها صورت گرفت، چنین بر می آید که پوتین قبلا با رهبران باکو صحبت کرده و نظر مثبت آنان را جلب کرده است. محمد یار اف علی رغم اینکه تصریح کرد این موضوع باید توسط تیمی از کارشناسان نظامی سیاسی و امنیتی بررسی شود ولی از هماهنگی قبلی مسکو با رهبران باکو در مورد پیشنهاد یاد شده خبر داد. ضیافت عسگر اف رئیس کمیسیون امنیتی و دفاعی پارلمان جمهوری آذربایجان نیز دیروز در مصاحبه ای با یاد آوری بند 4 توافق نامه روس ها با باکو در خصوص اجاره ده ساله پایگاه گبله که مشارکت هر طرف ثالثی در این پایگاه را در طی مدت اجاره منوط به موافقت جداگانه باکو می داند، اظهار داشت که عملی شدن پیشنهاد پوتین نیازمند بررسی کارشناسی و موافقت رسمی دولت باکو است. علی رغم این اظهارات، به نظر می رسد که باکو نه تنها با این پیشنهاد موافقت کرده بلکه از مشارکت آمریکا در بهره برداری از پایگاه مذکور استقبال هم بکند. چرا که مقامات باکو این امر را در راستای منافع خود دانسته و به زعم خود می توانند از عوارض آن در حل پاره ای از مشکلات بزرگ و اصلی کشورشان نظیر بحران قره باغ به نحو احسن استفاده نمایند.

6- قطعا مشارکت و حضور نظامی آمریکا در پایگاه راداری گبله تهدید کننده منافع ملی برخی دیگر از کشور های منطقه بویژه جمهوری اسلامی ایران نیز هست. این نکته مهم هم، به نوبه خود باید مد نظر دولتهای در گیر در این مسئله خصوصا دولت باکو به عنوان دارنده خاک و مالک این پایگاه و روسیه به عنوان پیشنهاد دهنده حضور آمریکا در منطقه ای که با امنیت کشور ما گره خورده است باشد.

7- آخرین ملاحظه ای که یاد آوری آن لازم به نظر می رسد، این است که رهبران روسیه و سایر کشور های در گیر با این مسئله باید تدابیری اتخاذ نمایند تا آمریکا با زیرکی ها و شیطنت های خاص سیاسی، طوری این مسئله جدید را هدایت و راهبری نکند که نهایتا هم در پایگاه گبله مشارکت نماید و هم به اتمام و استقرار پروژه سامانه دفاع موشکی چک و لهستان موفق شود. چرا که دولت های چک و لهستان با آمریکا توافق کرده و در راستای تامین منافع اقتصادی و حتی سیاسی خود پیگیر موضوع هستند و به راحتی از فواید کار چشم پوشی نخواهند کرد. انتهای پیام.